

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Čakaja vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina na Nemčijo 5 K, za druge isvenavskijske zemlje 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 5 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Kasni Zakavnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Kosamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štov. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Inserate se plačuje od enostopne petitvrske za enkrat 12 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglose primeren popust. Inserati se sprejema do srede zjutraj. — Ne naprte reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani in „Gospodarske Novice“.

Občni zbor S. K. S. Z.

Pomlad z vsem svojim zelenjem in cvetjem je med nami. Polni upa gledamo v bodoče dni, ko obrodi cvetje sad in nam poplača trud. Taki pomladanski anevi, polni veselja nad mladostnim življenjem in polni upa za bodoče čase našega naroda se nam zdijo dnevi, ob katerih obhajamo občne zbere Slov. Kršč. Socialne Zveze. Letos si je izbrala naša Zveza za kraj svojega občnega zbora Sv. Križ na Murskem polju. Tam je tekla zibelka očetu krščanskega prepoda na Slovenskem, kardinalu dr. Missia, in blagemu pospeševalcu naših štajerskih organizacij, ko so stale v najnežnejšem cvetu, kanoniku dr. Križanič-u. Tema možema, na koja je vsak murski poljanec opravičeno ponosen, v spomin in zahvalo se je vršil dne 27. aprila letošnji občni zbor S. K. S. Z. Udeležba je bila mnogoštevilna, ne samo iz domače župnije, ampak tudi iz sosednjih. Tudi ormoški okraj je poslal svoje zastopnike, med njimi deželnega poslanca Ant. Meško. Lična Slomškova dvorana je bila lepo okinčana za slavnostni dan. Križevski tamburaši so spret no udarjali na svoje instrumente.

Naše izobraževalno delo.

Zborovanje otvoril s prisrčnim pozdravom vseh navzočih predsednik S. K. S. Z., dr. Korošec, ter poda poročilo o društvenem delovanju v preteklem poslovnem letu. V S. K. S. Z. za Štajersko je sedaj članjenih 154 društev, torej za 6 več kakor lanj. Mladinskih zvez ima 127, izmed katerih je 57 mladeniških in 70 dekliških zvez. Orlovska organizacija se je tudi pomnožila, o njej se bo poročalo na občnem zboru telovadnih odsekov Orel. V preteklem letu je priredila S. K. S. Z. 4 poučne tečaje: Na Oljki, v Središču, Veržuju in Braslovcah. Za obrambo narodno ogrožene meje postopa S. K. S. Z. skupno s Slovensko Stražo. Pošiljala je na mejo knjige in časnike ter stala z nad 500 slovenskimi hišami ob meji v stiku. Za mejo ima pripravljeno lepo število knjig, katere dobivajo društva in če printerno, tudi posamezniki. V osrednji knjižnici je bilo 7235 knjig, kojih se je samo v Mariboru izposodilo okroglo 4200. Izposojevale in izmenjavale so se knjige tudi bolj šibkim izobraževalnim društvom.

Osrednje društvo je tudi rado pošiljalo vlačujnim društvom na njih željo govornike. Izredno požrtvovalen in marljiv je bil v tem oziru dr. Hohnjec, ki je ves svoj prosti čas posvetil nepolitičnemu organizatoričnemu delu. Govoril je 80krat. Zborovanje je z navdušenim ploskanjem dalo izraza svojemu hvaležnemu čustvu. Nadalje so govorili pri društvih S. K. S. Z. dr. Korošec 37krat, Žebot 34, dr. Medved 27, dr. Verstovšek 17, dr. Leskovar 14, dr. Kovačič

8, dr. Lukman 4, dr. Jerovšek 4, Gomilšek 14, Zajec 19krat.

Tudi stanje blagajne je povoljno. Dohodkov je imelo osrednje društvo v preteklem poslovnem letu 1089'38 K, stroškov 431'76 K, torej ostane v blagajni premoženja 657'62 K. Kamorkoli se ozremo, na vse strani nas more položaj S. K. S. Z. zadovoljiti. Poročilo predsednika dr. Korošca se je zato vzelo z odobravanjem na znanje.

„Orli“ na plan!

Predsednik štajerske Podzveze Orlov, dr. Verstovšek, govori o plodonosnem delovanju S. K. S. Z. splošno in opozarja zlasti na uspehe izobraževalnih društev, dekliške in mladeniške organizacije. Višek mladeniške organizacije so telovadni odseki Orlov. Že v kratkem času so zbrali junaške čete iz kmečkih vrst, ki so ponos našega slovenskega kmečkenga stanu. Govornik označi namen orlovske organizacije, ka'era je potrebna med slovensko moško mladino, katero moramo utrčiti v verskih in narodnih načelih, iz katere mora izginiti nemožatost, pobios, nesamoostojnost, bojzljivost in lenoba. Govornik obzaluje, da so slične telovadne slovenske organizacije vrgle krščanstvo v stran in širijo svobodomiseltvo. Če se postavijo zopet, kakor so bile nekđaj, na pravo versko in narodno stališče, podali si bomo roke v skupno delo za našo mladino in tvorili nepremagljive čete našega slovenskega ljudstva. Toda odpadi glavnih stebrov Sokolstva od vere in njihovo širjenje svobodomiseltva, so povzročili med sličnimi organizacijami tak prepad, da ga bode težko premostiti. Predsednik Podzveze Orlov še nadalje navdušuje kmečke sinove, da snujejo odseke, se vadijo medsebojno v varčnosti, zmernosti in se pridno izobražujejo v vseh strokah kmečkenga stanu. Poročilo so sprejeli zborovalci z navdušenimi „Živio!“-klici.

Kaj hočemo v bodoče?

O naših bodočih ciljih je govoril podpredsednik dr. Hohnjec. Vsi hočemo vedeti, kaj bo, kakšna bo naša bodočnost, Stari narodi so imeli različne vedeževalce in vedeževalke, ki so prorokovali prihodnost. Kajpada ni imelo to vedeževanje za prihodnost nobene vrednosti. Tudi mi Slovenci bi radi vedeli, kaj bo za nami bodoče dni, Koroška legenda o kamenitem ribiču nam pripoveduje, da je ohol nemški ribič prorokoval slovenskemu menihu: „Naj tebe vrag vzame, Slovence vse s tebo, saj v petdesetih letih nobenega več ne bo!“ Toda le Bog usodo vodi, le on prihodnost zna; kar revni človek blodi, pa malo le velja. 50 let je že davno preteklo od časa, ko je nemški ribič Slovence daroval vragu, toda naših dni še ni konec. Božja roka nas ščiti. Majhen narod smo in tem bolj moramo stati na straži. Vsak Slovenec mora zato gledati, da bo veljal za 10. In to bo lahko dose-

gel s krščansko močrostjo in izobrazbo, za koje do-sego se trudijo tudi naše nepolitične organizacije. Potem se bavi govornik z notranjo poglobitvijo društvenega delovanja, kojega uspeh naj bo, da bodo iz društva zares izhajali kremeniti slovenski možje in plemenite slovenske žene. Živahno odobravanje je sledilo govornikovim besedam.

Vstajenja dan.

Deželni poslanec Meško slavi delovanje S. K. S. Z., posebno njeno veliko skrb za mladino. Veseli dnevi so med nami in še lepši se pripravljajo. Ko bo stopila mladina na naša mesta. Jugoslovani imajo sedaj čas vstajenja. Tudi mi Slovenci se moramo pripravljati, da se rešimo okov, s katerimi so naši nasprotniki hoteli vkleniti napredek med nami, za nas mora priti čas, ko se bo reklo: Pepelni dan ni dan več tvoj, tvoj je vstajenja dan.

Volitev in sklep.

Pri slučajnosti izrazi mladenič Sever željo, da bi se izdajal poseben društveni vestnik, kateri bi naj prinašal društvena navodila in poročila. Predsednik obljubi, da se bo odbor v tem posvetoval in sklepal. Č. g. Kapijan Osterž se zahvali v imenu Križevčanov, ker je S. K. S. Z. počastila s tem Sv. Križ, da je tukaj priredila svoj občni zbor.

Nato je bila volitev odbora. Izvoljeni so: dr. Anton Korošec, predsednik; dr. Josip Hohnjec, podpredsednik; Ferdo Leskovar, tajnik; Vinčo Zolgar, blagajnik; odborniki: dr. Franc Kovačič, dr. K. Verstovšek, dr. A. Jerovšek, dr. F. Lukman, E. Vračko, Iv. Kooiper, Fr. Gomilšek, Fr. Žebot, Namestniki: A. Haubenreich, dr. A. Medved, Vlad. Pušenjak, Fr. Spindler, A. Tkave, dr. M. Vraber.

Predsednik zaključi zborovanje z željo, da Bog blagoslovi tudi v bodoče naše delovanje kakor ga je dosedaj. Se nobeno leto nismo nazadovali, vedno napredovali. Nepolitična organizacija vedno lepše raste na številu, po notranji uredbi in po mnogostranskem delovanju. Tako bi naj bilo tudi v bodoče, to dal Bog!

Skader je padel!

Skader je padel v črnogorske roke. Od 10. oktobra lanskega leta so ga Črnogorci oblegali, še-le v turek, dne 22. aprila, se jim je posrečilo, da so njihove čete zmogostavno korakale v skadrsko mesto. Na tisoče in tisoče črnogorskih mladeničev in mož je pri obleganju Skadra moralo storiti žalostno smrt. Srca vsega črnogorskega naroda so imela le eno željo, da bi padel Skader kmalu v črnogorske roke. Sedaj je padel! Zato se ni čuditi, da je veselje Črnogorcev velikansko, nepopisno in brezmejno. In ž njimi se veselijo te zmage zavezanci in bratje Bolgari, Srbi ter Gr-

Skadrsko jezero — jezero solza.

(Črnogorska narodna pripovedka).

Ko je Bog hudobne angele pahnil iz nebes, ker so bili odrekli v svojem napunu pokorščino Vsemogočnemu, se je Gospod namenil, vprašati svoje nebeske prebivalce, česa si želijo. In zbral jih je okrog svojega prestola ter z očetovsko urjaznostjo vsakega posebej vprašal: „Reci mi, dete, česa si želiš?“

In tedaj so vsi, razen ene same duše, odgovorili: „Kar Bog stori, vse prav stori. Bodi hvaljeno njegovo ime in delo njegovo!“

Edina, ki se slavošpeva ni udeležila, je bila razkošna vila-povodkinja Vilja. Bogat venec zlatih las ji je objemal cvetoči obraz, a njene globoke, temnomodre oči, so žarele z ognjen večne mladosti. Med vsemi temi serafinskimi prikaznimi je edino ona zdru' ževala v sebi božjo in zemsko milino.

„Samo eno željo imam“, se je oglasila z nečolžnim smehljajem na licu, ki bi bil vsakega drugega, razen Boga, očaral. „Zelesa bi si drugačnih las in oči. Večni Bog, ki si tako dober, daj mojim očem barvo temne noči in enako tudi mojim lasem, znak moči in srčnosti!“

„Blodna duša! Zemška zapeljivka!“ jo je prekinil Bog ter se obrnil od vile in zlokožne gube so izorale njegovo gladko čelo.

Tedaj je nesrečni Vilji zalil modre oči potok sol-

za, ki ni več usahnil. Skozi tisoče in tisoče let ji je lil iz oči, se stekal doli na zemljo in tvoril jezero Oskodar. (Tako imenujejo Turki jezero pri Skadru.)

In odsihodob so vselej na dan zagreška povodne žene na kresno noč, ko tajne prikazni snujejo svoje spletke, videli naši predniki vleči se po tleh okrog jezera belo ognjeno žensko postavo. Najpogumnejši so pa trdili, da so jo videli bridko plakajočo in da je bil tok solza, ki so ji lile iz oči, tako močan kakor studenec iz gorske skale.

Nekoč pa, krasnega dne, ko je solnce s svojimi zlatimi žarki veselo sijalo na zemljo, se je sklonil Gospod k zemlji, morda tako, kakor se dobri oče skloni nad zibelko svojega sinčka. Pa ko mu je pogled padel na Skadrsko jezero, je bil kar očaran od jasne modrine njegovih voda.

„Oj, glejte si no, ta čarokrasni kot zemlje, ki doslej nisem vedel zanj“, je strme zaklical Bog.

„O, Gospod, mar si pozabil uboge Vilje, ki si jo v svoji pravični jezi za njeno smelo nečimurnost kaznoval?“ ga je vprašal najvišji dostojanstvenik nebeske družine.

„Zdaj se spominjam“, je dejal Bog in bolesten izraz mu je obsenčil lice. „Uboga mala Vilja! Brž jo sem poklič!“

Urno se je prikazala Vilja pred Bogom. Njene oči so bile izpremenjene v dva studenca solza.

„Uboga mala nagajivka“, je rekel Bog s sočut-

nim smehljajem, „drago si plačala svojo krivdo! Vračam ti vid. No, zdaj poglej dol na zemljo. Kaj opaziš tam?“

„Veliko jezero vidim, obdano z visokimi gorami. Dve reki se izlivata v jezero, a bregovi so obrobljeni z zlatim pasom, z zrelim žitnim klasjem in z rumenimi koruznimi palicami. Kakor rosa jasna, kakor kri, stal prozorna je modra voda v jezeru, in zlato klasje se ziblje po poljubi mirnega vetriča! Mojster, kako rada bi vse svoje dni, celo večnost, preživela sredi te krasote!“

„Torej, čuj, Vilja; Modra in zlata barva tam doli je tista, ki si jo svoj čas zayrgla. Uči se iz tega in nikdar ne pozabi, da je vse, kar je Bog ustvaril, krasno in sveto!“

Vilja, ki ji stoletna žalost in solze od njene lepote niso ničesar uplenile, se je ponižno priklonila pred Bogom, a ni črhnila besedice, ker se je bala, da ne bi rekla več, nego je treba.

„In sedaj“, je dalje govoril Gospod, „se ti neho-te izpolnijo tvoje želje. Darujem ti Skadrsko jezero, odpravi se v svojonovo domovino. Njegova jasna gladina te ne prepriča samo o tvoji krasoti, ampak te bo tudi vsak trenutek spominjala na božjo popolnost!“

In tedaj si je Vilja, iznova se priklonivši, pripela zlati žarek k pasu in se je na lahno spuščala na zemljo. Bog in vsa nebeska družina so boječe zrlji za njo tako dolgo, dokler ni izginila v valovih skadrskenga jezera, ki je tako modro kakor njene oči.